

De rurba perspektiven

Nils Björling, Stockholm 29 januari 2019

– Någon har sagt att det rurba är att bo på landet, men inte ha någon ko, sa Nils när han inledde lärprojektet Rurban region med att tala kring begreppet rurban.

Staden som det framgångsrika och hållbara

I dag tenderar vi att se staden som det framgångsrika och hållbara. Här finns ekonomisk tillväxt, företagen har där bättre tillgång till arbetskraft och människor till arbetsmarknaden. Staden ger också förutsättningar till effektiva och resurssnåla transporter. Men den urbana normen begränsar landsbygden och placerar den i periferin, vilket leder till en ojämn geografisk utveckling.

Urban norm begränsar – rurbant perspektiv öppnar upp

Begreppet rurban har vuxit fram under 1900-talet. Det beskriver områden med både urbana och rurala karaktärsdrag. Det har också använts för att beskriva hur industrialisering och ett tjänstebaserat samhälle "slagit sönder" tidigare rurala och urbana kulturer och logiker för hur varor och tjänster producerats och konsumerats samt maktrelationer mellan städer och landsbygder. Med ett rurbant perspektiv utökas spektrumet av olika målbilder för en framgångsrik samhällsutveckling.

– Sociologen *Jennifer Robinson* pekar på att en planering som utgår från att staden, framförallt den västerländska, är norm för samhällsutvecklingen pressar samman och likriktar planeringen mot ett fåtal mål istället för att öppna upp den mot en bredare framtid.

Socio-ekonomisk polarisering – ojämn geografisk utveckling

Inom planering och stadsbyggnad syns idag effekterna av urbaniseringsprocesser.

– Vi ser både koncentrerande processer som samlar resurser, människor, risker och beslutsmandat till städerna, och utvidgande processer där vi tar allt större markområden i anspråk. Det är svårt att finna några geografiska områden på

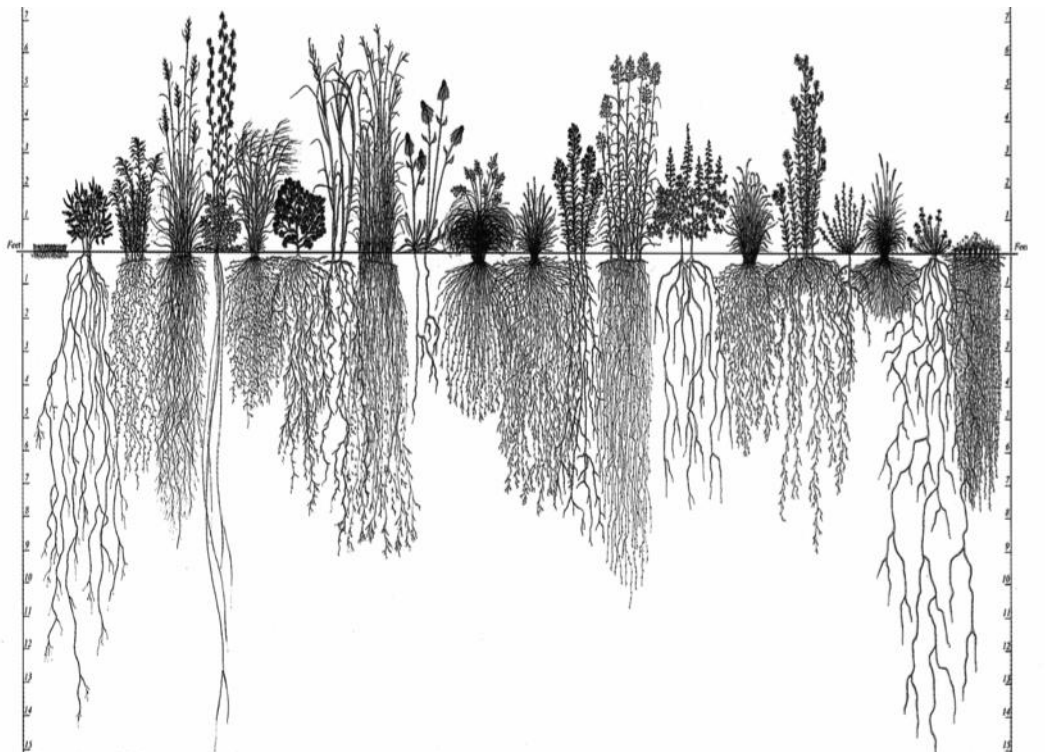

jorden som inte ingår i ett urbant ekonomiskt och kulturellt system. Vi ser också en polarisering där de med resurser och förutsättningar att anpassa sig till förändringarna kan tjäna på dem, och de som inte har dessa riskerar att begränsas. Det kan leda till att landsbygden, mindre orter, kommuner och regioner hamnar i planeringens periferier.

Rurbant perspektiv – rumslig mångfald

– Vi behöver en bredare palett av målbilder för olika samhällen och delar av regioner och kommuner, hybrider mellan städer och landsbygder där det centrala är att se sammanhang och det ömsesidigt beroende mellan olika centra och periferier.

Jag använder gärna denna bild av olika sorters gräs på den amerikanska prärien som målbild.

– På en äng med gräs finns en mängd olika kvaliteter, färger och smaker som på olika sätt attraherar djur och fyller andra funktioner. Om vattennivån stabiliseras under en längre tid, eller gräset klipps till en viss nivå, reduceras mångfalden. Det begränsar möjligheterna att hantera oväntade förändringar, som till exempel sommarens torka. Naturen är i flera avseenden extremt brutal och en art kan helt och hållet slås ut vid en kris. Vi behöver därför även utveckla ett resonemang om rumslig rättvisa.

Hållbar utveckling – hantera det vi inte vet om

Vi behöver också öka vår förmåga att hantera förändring över tid. Hållbar utveckling kan beskrivas som förmågan att hantera det vi ännu inte vet om. I dag utmanas samhällsplaneringen av till exempel flyktingkatastroferna på Medelhavet, segregation och gentrifiering, framväxten av främlingsfientlighet, Kinas agerande för att åter bli mittens rike, framväxten av nyfascistiska rörelser och effekterna av klimatförändringar.

Omställning till cirkulära flöden

Om vi avser att ställa om samhället till cirkulära resursflöden och en fossilfri framtid kommer vi att behöva nya strategier och taktiker även för hur vi planerar och utvecklar våra regioner, kommuner, städer och landsbygder. Vi behöver klargöra vilka effekter linjära flöden och rumsliga maktrelationer har på den geografiska utvecklingen.

De rurbana perspektiven – hybrider av stad och land

För att få till en annan lokal och regional utveckling behövs nya perspektiv och nya sätt att tänka inom alla områden.

- Fysisk planering
- Kollektivtrafik
- Sysselsättning
- Innovationssystem
- Kultur
- Miljöfrågor
- Statistik och analys.

– Den regionala skalan är intressant och betydelsefull eftersom det vardagliga livet för de flesta av oss sker i en mellankommunal regional kontext för arbete,

utbildning och fritid. Den kommunala kartan är mer än en karta över centralorter och en kringliggande landsbygd. Ett viktigt första steg i att börja tänka utifrån rurbana perspektiv är att inte se landsbygden som periferi till staden utan att se landsbygder som centrum i sina egna omland och ett mellankommunalt och regionalt intresse.

– Det rurbana är ett intressant planeringsperspektiv, en utgångspunkt för att utmana polarisering. Målet är inte att utveckla allt likadant, till en rurban smet, utan att bryta med rumsliga maktrelationer. Min erfarenhet från planering och utveckling är att ett rurbant perspektiv öppnar upp en bredare palett av resurser att utgå från. Bortom en urban horisont går det att utveckla hållbara hybrider av stad och land, städer och landsbygder. Vi som arbetar med regional utveckling kan ta nya rurbana perspektiv.